

KS Folkevalgtprogram

27

Rana kommune 17. juni 2026

Dag-Henrik Sandbakken

23

Dette skal vi snakke om de to neste timene

Formannskapsmodellen

- Ideal: Kompromiss og enighet
- Formannskapet speiler kommunestyrets sammensetning
- Kommunedirektøren er ansvarlig for å utrede saker

23 ~ 27

De folkevalgtes roller

23 ~ 27

Politisk kultur og samarbeid

23 ~ 27

Skillet mellom politikk og administrasjon

Ansvar er tydelig i loven

Rollefordelingen må avklares

23 ~ 27

23 ~ 27

Hva skaper trivsel og motivasjon?

- Folkevalgte trives best dersom:
 - debatten er god
 - det er klare politiske skillelinjer
 - rollen som folkevalgt er klar
 - det er et godt samarbeidsklima
 - det er lett å sette dagsorden
 - vervet ikke er alt for tidkrevende
 - ... og de får utnyttet handlingsrommet

Politisk kultur kan være så mangt

Foto: UK Parliament/Mark Duffy
[Lenke til filmen](#)

Foto: Peter Mydske/Stortinget

Hvorfor er kulturen i kommunestyret så viktig?

En god kultur er viktig for et godt lokaldemokrati
En god kultur er også avgjørende for et godt samspill mellom de folkevalgte og med administrasjonen.

Hva kan påvirke kulturen i kommunestyret?

- Politisk klima
- Rolleklarhet
- Informasjon
- Ordfører/møtelederens rolle
- Saksbehandlingsregler i folkevalgte organer
- Politisk organisering
- Fysiske rammer

23 ~ 27

Foto: Siv Dolmen

Hva bør kommunestyret være ekstra oppmerksomme på?

- Å ha respekt for hverandre
- Å holde seg til saken
- Å gi rom for god humor
- Å diskutere sak og ikke person
- Å gi berettiget ros
- Å la alle slippe til
- Å søke kompromisser i store saker
- Andre forhold?

Hva bør ordføreren være ekstra oppmerksom på?

- Å være ordfører for hele kommunestyret
- Å sørge for ryddig møteledelse
- Å sikre ryddige avstemminger
- Å gi informasjon til alle

Hva bør kommunedirektør og administrasjonen være ekstra oppmerksomme på?

- Å være godt forberedt
- Å sørge for at sakene er godt opplyst
- Å plassere større saker i et årshjul som er kjent for alle
- Å gi tydelig informasjon til kommunestyret
- Å gi tydelig og god informasjon til innbyggerne

Kan ordfører/møteleder skape et godt møte?

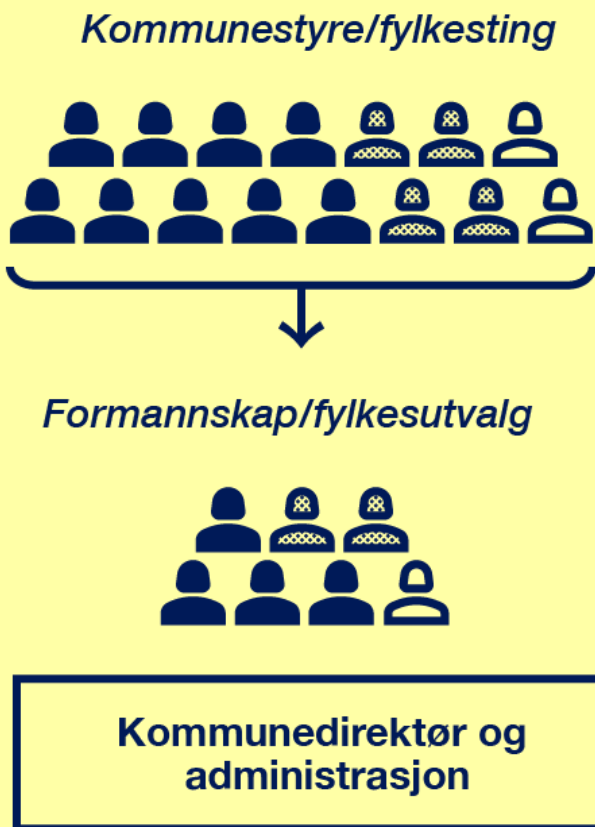
- Ja, men ikke alene
 - Passe formell stil – passe effektiv
- Godt forberedt
- Ordfører for hele kommunestyret
- Sørge for at flertallets vilje kommer til uttrykk gjennom vedtak
- Omforente vedtak

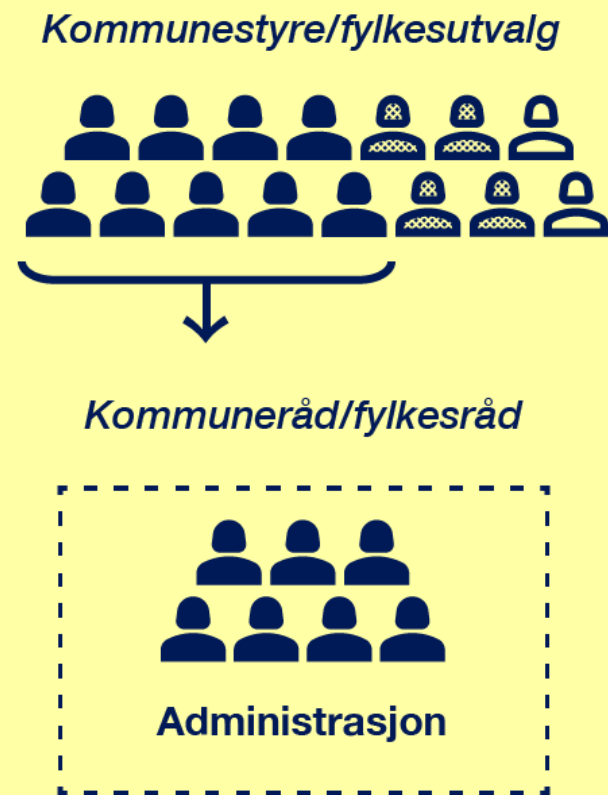
Foto: ranablad.no

To styringsmodeller

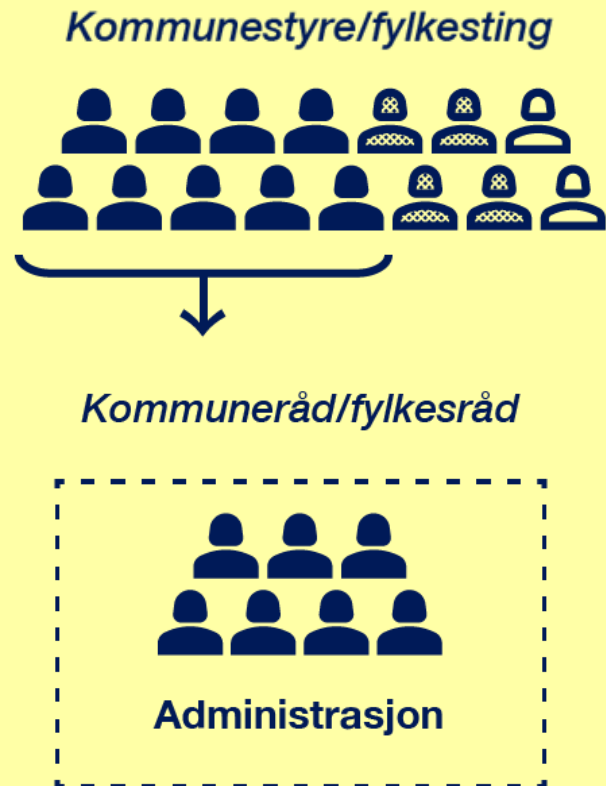
Formannskapsmodellen

Parlamentarisme

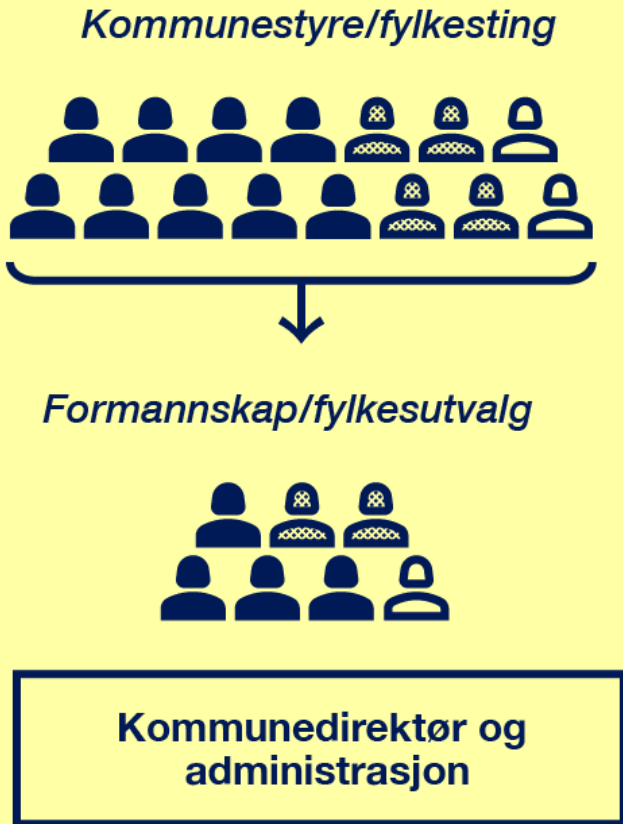

Parlamentarisme

- Tydeliggjør de politiske skillene, ansvarliggjør kommunerådet, sterkere politisk styring
- Kommunerådet er ansvarlig for å utrede saker

Formannskapsmodellen

- Ideal: Kompromiss og enighet
- Formannskapet speiler kommunestyrets sammensetning
- Kommunedirektøren er ansvarlig for å utrede saker

Men klarer vi å leve opp til idealet?

- «Posisjon» og «opposisjon»?
- Gruppemøter – avgjøres mye på bakrommet?
- Streaming – snakker til et publikum?
- Sosiale medier?
- Kommuneloven – setter begrensninger på samhandling?

Refleksjonsoppgave

Innenfor formannskapsmodellen:

Hvordan kan man oppnå dialog og felles løsninger på tvers av politiske skillelinjer?

Samspeilet med administrasjonen

Ett lag med felles oppdrag – ulike roller

Folkevalgte må spille på lag med administrasjonen for å løse kommunens samfunnsoppdrag.

Et godt samspill krever gjensidig respekt og aksept for hverandres roller. Tillit er helt sentralt.

Spill hverandre gode!

Kommunestyrets oppgaver og ansvar

Kommunestyret er det øverste organet i kommunen

Kommunestyret treffer vedtak på vegne av kommunen

Kommunestyret kan delegere myndighet til å treffe vedtak til andre folkevalgte organer, ordføreren eller kommunedirektøren

Kommunedirektørens oppgaver og ansvar

Lede den samlede administrasjonen

Utrede saker som skal behandles i folkevalgte organer

Iverksette vedtak

Internkontroll og rapportering

Kommunedirektørens lederrolle

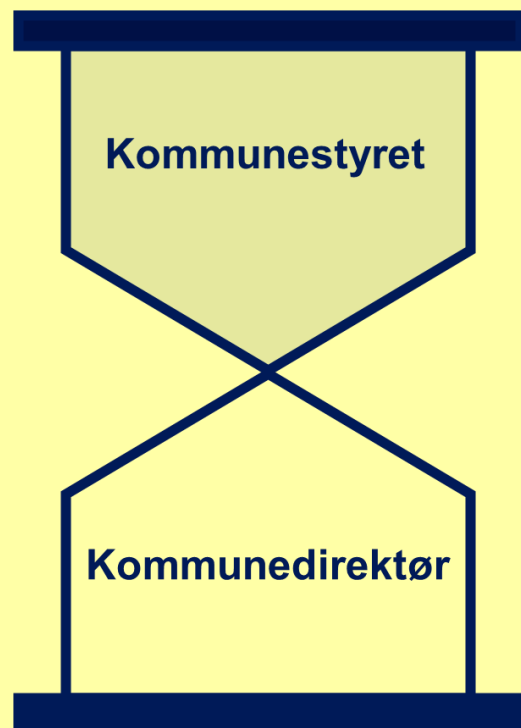
Kommunedirektøren har et drifts- og samordningsansvar for

- tjenesteutvikling
 - organisasjonsutvikling
 - samfunnsutvikling
 - økonomistyring
- } Etter mål som kommunestyret setter

Ledelse handler også om å designe større prosesser og legge til rette for mestring, motivasjon og utvikling av kompetanse.

Skillet mellom politikk og administrasjon

Ansvaret er tydelig i loven

Rollefordelingen må avklares

Kommunestyret

Kommunedirektør

Tiltak for god samhandling

- Godt politisk klima
- Omforent rolleforståelse
- Evalueringer av delegerings- og innstillingsreglement
- Gode rutiner for rapportering
- Når skal folkevalgte involveres?
- Tydelige vedtak
- Åpne samtaler mellom de folkevalgte og administrasjonen
- Samme informasjon til alle folkevalgte til samme tid

23 ~ 27

Foto: Siv Dolmen

Er alle relevante dokumenter med?

I Sandvik pågår det en diskusjon om skolestruktur og lokalisering av nytt skolebygg.

Under behandlingen av saken tar en representant ordet og mener hun ikke har fått tilgang på alle relevante dokumenter. Hun opplever seg motarbeidet av administrasjonen fordi hun har bedt om innsyn, men ikke fått det hun har bedt om, og mener administrasjonen holder tilbake relevant informasjon. Derfor mener hun at saken må utsettes.

Kommunedirektøren på sin side mener at all relevant informasjon er tatt med, og saken er utredet i sin fulle bredde.

Hva kan kommunestyret gjøre hvis en representant mener hun ikke har fått god nok informasjon i saken?

Arbeidsgiverrollen

De folkevalgtes roller

Ansatt i
hjemmetjenesten

Pårørende på
sykehjemmet

Samfunnsengasjert
innbygger

Kommunestyret som kollegium har
det øverste arbeidsgiveransvaret
for alle ansatte i kommunen

Hva tenker du at det betyr det for
deg som folkevalgt?

Hva innebærer kommunestyrets arbeidsgiverrolle?

[Lenke til filmen](#)

Etter å ha sett filmen:

Hvilke tanker gjør du deg om
kommunestyrets
arbeidsgiverrolle?

Hva innebærer kommunestyrets arbeidsgiverrolle?

Kommunedirektøren har det løpende arbeidsgiveransvaret

Arbeidsgiveransvaret for kommunedirektøren

- Kommunestyret er arbeidsgiver for kommunedirektøren
- Ordfører et særlig ansvar, men må sikre bred forankring i kommunestyret
- Oppfølging av arbeidsgiveransvaret er viktig for å bygge tillit, få til et godt samspill og forebygge konflikter

23 ~ 27

Kritikk av kommunalt ansatte

En folkevalgt som sitter både i formannskap og kommunestyre har gjennom lang tid skrevet kritiske leserinnlegg på sosiale medier om en navngitt leder i kommunen.

I det etiske regelverket for folkevalgte presiseres det særskilt at de har et ansvar som arbeidsgiver og at kritikk av administrasjonen skal gå gjennom kommunedirektøren.

Kritikk av kommunalt ansatte, forts

Vedkommende sier at han uttaler seg som privatperson, ikke som folkevalgt, og at dette handler om retten til ytringsfrihet.

Kan en folkevalgt tre ut av rollen som folkevalgt og si at han kritiserer den kommunalt ansatte som privatperson?

Hvordan kan eventuelt kritikk av kommunalt ansatte tas opp av folkevalgte?

23

27

Takk for meg
Lykke til!

